

A 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendeletben foglaltak alapján

Javaslat a

PÁPAI TÁRLAT

települési/tájegységi/ágazati²

értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Kocsis Gyula (név)

Pápa, 2024. 11. 05. (aláírás)
(település, dátum)

(P. H.)

¹ Kérjük, adja meg a nemzeti érték pontos megnevezését.

² Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Kocsis Gyula

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Kocsis Gyula

Levelezési cím: 8500 Pápa, Harmadik u. 19.

Telefonszám: 30/6565683

E-mail cím: csillagpotlo98@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: PÁPAI TÁRLAT – a helyi alkotók évenként ismétlődő, időszaki kiállítása

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:³

☐ agrár- és
élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki
megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

A szakterületi besorolás indokolása:

Amennyiben a *kulturális örökség* fogalmának meghatározásából indulunk ki - *minden generáció számára a megelőző generációk által felhalmozott kulturális javak összessége* – a PÁPAI TÁRLAT történetének időbeni szakaszolásában és a hagyományok átörökítésében jól érzékelhető módon fellelhető a generációk képzőművészeti munkásságának egymásra épülése. Másképpen fogalmazva az egyes (megelőző) generációk kulturális (szűkebben értelmezve képzőművészeti) értékteremtése mindig elegendő szellemi és művészeti muníciónak bizonyult a következő generáció tevékenységének kiteljesedéséhez.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- igen
amely nemzetiség:⁴
- nem

³ Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

⁴ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Bár általánosságban megnevezhetők a PÁPAI TÁRLATOK során kiállított művek jelenkori helyszínei – alkotók és családtagjaik, örököseik otthona, közgyűjtemények, műgyűjtők, hivatalok, stb. – mégis kijelenthető, hogy javaslatom szempontjából e kategória *nem releváns*, hiszen nem a kifejezett tárgyiasult értékeket (a műveket), hanem a helyi képzőművészek évről évre ismétlődő megmutatkozási alkalmában fellelhető *értékteremtési lehetőséget* kívánom megragadni. Természetesen a helyben született művek önmagukban is jelentős értékhordozók, ám az a lehetőség/alkalom, hogy évről évre új alkotásokkal léphetnek a pápai képzőművészek a város lakossága elé inspiráló és motiváló tényező is egyben. Ebben az összefüggésben a PÁPAI TÁRLAT módot kínál arra is, hogy a településen élők kifejezhessék megbecsülésüket a helyi alkotók iránt, ami egyfajta városi szintű mecenatúrának is tekinthető, egyben identitás növelő tényező is.

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

települési

tájegységi

ágazati

amely értéktár neve: Pápa Város Települési Értéktára

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

A PÁPAI TÁRLAT, mint lokális „értékteremtő intézménnyé” nemesült fogalom létrejötté, története meglehetősen mozaikos, töredezett képet mutat, mint azt az ide vonatkozó források, vagy azok hiánya bizonyítják (pl. nem minden évben található a kiállítások megvalósulására vonatkozó hiteles információ).

Az előzmények fölvezetéséhez szükséges megjegyezni, hogy a pápai rajzoktatásnak mély gyökerei vannak. Az első ide vonatkozó feljegyzés az 1819-es esztendőtlét említi, a *Fiszter Jakab-féle rajziskolai alapítvány* megnyitásával...

Több mint figyelemre méltó településünk vizuális kultúra iránti nyitottsága, érdeklődése. Ez megfelelő „táptalaja”, befogadó közege minden képzőművészeti irányultságnak.

A PÁPAI TÁRLAT indulásának „előképeit” találjuk meg az 1920-as évek elején rendezett városi kiállításokban. Mint a korabeli újságokban olvasható, a szervezők kifejezetten azt a fontos célt tűzték zászlajukra, hogy évenkénti váltásban a pápai polgárok megismerhessék a helyi alkotók műveit és személyesen találkozhassanak a művészekkel. Ezek alapján megfogalmazható, hogy a *műtárlatoknak* nevezett első ilyen jellegű kiállítások céljaiban és szellemiségében felfedezhetők azok a hasonlóságok, amit a PÁPAI TÁRLAT ma is képvisel.

A Pápai Hírlap egyik 1922-es lapszáma erről így ír: „A tavalyi kezdeten felbuzdulva, a helybeli *Képző-és Iparművészeti Társulat* idén is rendezett kiállítást a Kaszinó nagytermében”. A tárlat rendezőjeként az iparművészeti társulat „fáradhatatlan” elnökét,

Barcza Leandert nevezi meg az idézett cikk. Így tehát az első tárlat 1921-re datálható. A következő korszak legrangosabb városi kiállításának tekinthető a Kaszinó nagytermében 1934 novemberében megvalósult esemény. A kiállító művészek névsorát látva – Süle István, Buday György, dr. Kiss Gábor, Bodolai Jenő, Buday Lajos, Erdélyi József, Tóth Sándor, Závory Zoltán, Hénel Gusztáv, Hénel Margit, Lauer Gizella, Farkas Géza, Bíró Károly, Beivel Imre, Cziráki Lajos, Iscserekov András, Bakó Zsigmond, Somogyi József, Palencsár Irén, Varga Jolán – kijelenthető, hogy ilyen országos tekintélynek örvendő, kimagasló minőségű alkotók kiállítása rendkívül ritka a *tárlatok* történetében.

Kifejezetten a **PÁPAI TÁRLAT** címet alkalmazva indította új korszakhatárnak bizonyuló kezdeményezését az 1940-es években a Pápai Református Kollégium művésztanára, A. Tóth Sándor. Tervei alapján 1942-ben adták át azt a korszerű, jól felszerelt, tágas műteremmel rendelkező rajzszerteret, mely megvetette az alapjait annak, hogy hamisítatlan művészeti közegben az iskola kiállításokat szervezhessen diákjainak, az ott végzett képzőművészeknek.

Az évek múltával a kiállítók köre folyamatosan bővült. Erről Dr. Tóth Gábor Sándor édesapja munkásságáról szóló könyvében így vall: „Összefogta a pápai rajztanárokat és a regionális művészeket is: közösen **PÁPAI TÁRLAT** néven kiállításokat rendeztek a kollégium új, tágas műtermében”. Az életrajzi könyv még egy történeti adalékot nyújt a **PÁPAI TÁRLAT** történetéhez: az 1947-ben megrendezett Pápai Kulturális Napokon már a harmadik *tárlatot* szervezték meg, melynek az ad különleges jelentőséget, hogy vele indulhatott újra a város háború utáni művészeti élete.

Az ötvenes-, hatvanas-, hetvenes években általában ösztönként ismétlődtek a „mütárlatok”, először főként Bíró Károly, Cziráki Lajos, Hénel Gusztáv, A. Tóth Sándor munkáiból, majd az A. Tóth mester 1949-ben létrehozott Pápai Képzőművészeti Szabadiskolájába, a legendás KÖR-be járó növendékek alkotásai is láthatóvá váltak.

A **PÁPAI TÁRLATOK** történetének ünnepi, kiemelkedő pillanataként értékelhető a Pápai Református Kollégium 450. éves jubileumára szervezett **ORLAI TÓL – NAGY LÁSZLÓIG** című, meglehetősen nagy időtávot átfogó kiállítás, melyet Szíj Béla művészettörténész, kollégista öregdiák (maga is A. Tóth tanítvány) rendezett. Az 1981. szeptemberében nyíló tárlaton nem kisebb művészek, mint Orlai Petrich Soma, A. Tóth Sándor, Somogyi József, Istenes Iscserekov András, Móricz Sándor és Nagy László alkotásaiban gyönyörködhetnek a pápai polgárok.

A kilencvenes évektől egyre inkább az 1993-ban létrehozott és a város képzőművészeti rangjához méltó Somogyi József Galéria adott otthont a **PÁPAI TÁRLATNAK**, majd a 2000. november 24-én hozott önkormányzati döntés értelmében létrejött a *Kiállítóhelyek és Rendezvények Koordinációs Központja* vette át a **PÁPAI TÁRLAT** szervezését. Az új intézmény 2001. február 15-én kezdte meg működését Borbély Lajos művésztanár vezetésével.

A helyszín továbbra is a Somogyi József Galéria maradt. Megjegyzendő, hogy az új szervezet irányítása alatt működött továbbá még a Hollósy Simon Galéria és az A. Tóth Sándor állandó kiállítás is.

2007-ben, a megszűnt KRKK helyett ismét a művelődési központ vette át a PÁPAI TÁRLAT szervezését.

A 2011-es megnyitón Gopcsa Katalin művészettörténész elgondolkodtató szavakkal méltatta a tárlatok szellemi örökségét: „Az alkotásokon és a kiállítás iránt érdeklődő közönségen érződik A. Tóth Sándor figyelő tekintete, aki nemcsak egyszerű tanára volt a szárnyaikat bontogató művészeknek, hanem hatalmas gondoskodással és odafigyeléssel hozta ki növendékeiből a legjobbat. Úgy látom, ezt Pápán sikerült átörökíteni, és ettől érződik egyfajta személyesség a PÁPAI TÁRLAT alkotásain.”

Amikor 2012. november 19-én a Somogyi József Galériában megnyitottuk a PÁPAI TÁRLATOT még nem tudhattuk, hogy hosszú ideig nem lesz lehetőség a város egyik legnagyobb hagyományokkal rendelkező képzőművészeti eseményének megrendezésére. Veszprém vármegye egyik legszebb kiállító terét a város vezetése 2013-ban megfosztotta képzőművészeti galéria mivoltától és a továbbiakban, a földszinten működését megkezdő Galéria bisztró rendezvénytereként határozta meg (tegyük hozzá azt a szomorú tény, hogy a városnak azóta sincs időszak kiállítótere). Ha nem is szorosan, de áttételesen mindenképpen hozzátartozik a PÁPAI TÁRLAT történetéhez az a felemelő évfordulós kiállítás, mely a patinás KÖR megalakulásának 70. évfordulóját ünnepelte. A Pannonia Reformata Múzeumban megrendezett *Emberöltőnyi közösség* című retrospektív tárlaton 38 művész (a KÖR alapítójától egészen a jelen képzőművész generációjáig) vett részt. A kiállítást megnyitó Praznovszky Mihály irodalomtörténész a következő szép szavakkal fejezte be beszédét: „70 év **valósága** a városban, egy művészeti közösségben, a tanulásban, az önmegvalósításban, a teljesítményben, a 20. században és **álom és álmodás** a szépben, a papírra húzott vonal, az ecsettel ejtett festékfolt és a fémbe, fába, üvegbe formált test igazságában...”

A PÁPAI TÁRLAT legújabb kori története 2024. június 13-án folytatódott...

Tóth Kálmán, Kerpel Péter és Kocsis Gyula – más-más minőségben mindhárman a korábbi kiállítások tevékeny részeseiként – szervezték meg a több mint 100 éves múltra visszatekintő rangos művészeti eseményt, melyen a nézők 23 alkotó 62 munkáját láthatták a Pannonia Reformata Múzeum időszak kiállítóterében. A megnyitó köszöntőjében Köntös László gyűjteményi igazgató a *pápaiság és egyediség* kiváló példájaként említette a rendezvényt, míg megnyitó beszédében Hegyeshalmi László képzőművész, kurátor ezekkel a szavakkal méltatta a kiállítást: „Fontos ez a tárlat minden generációnak, az előttünk járóknak, de a fiataloknak is. Kiemelt szerepet tölt be a város kultúrájában, vizuális műveltségében”.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Pápa város művészeti életének kiemelkedő jelentőségű reprezentánsa a PÁPAI TÁRLAT.

Minden korszakban *értékteremtő/értékhozó* ágensként több területen is „letette névjegyét” a város művelődéstörténetében. Tekintsük át a legfontosabbakat:

- általánosságban megfogalmazható elindításának jelentősége, mely abban állt, hogy ráirányította a figyelmet a helyben született művek értékére
- inspiráló közeg megteremtésével motivál képzőművészeti művek létrehozására, ily módon gyakorolva hatást a pápai művészek munkásságára
- a befogadó pápai közönség számára *kulturális fogalom* má vált képzőművészeti esemény egyfelől ismerkedési lehetőség új művekkel, másrészt fontos közösségi alkalom az alkotókkal történő személyes találkozásra
- időnként fórumot biztosít a társművészetek (fotó, iparművészet, design, digitális grafika, építészet, stb) megjelenésének is
- a társadalmi kohézió olyan meghatározó fogalmai kerülnek előtérbe a tárlat kapcsán, ami növeli a pápai polgárok önbecsülését, büszkeségét, végső soron identitását
- a város informális rajzoktatásának színterein (rajz témájú különórák, szakkörök, stb.) nevelkedett ifjúság számára példamutató találkozási lehetőség nyílik a Pápán és környékén élő mesterekkel, alkotókkal és műveikkel, gazdagítva a tehetséggondozás eszköztárát is.

A Pápai Hírlap 1923-ban megjelent lapszámának „Műtárlat városunkban” címet viselő cikke tömören és megmosolyogtatóan bájosan így foglalta össze a kiállítás lényegét: A Pápai Képző- és Iparművészeti Társulat vasárnap nyitotta meg s szerdáig tartotta nyitva idei (III.) tárlatát. Akik eleinte mosolyogtak a helyi erők erőlködésén, ma kénytelenek beadni derekukat és elismerni, hogy a Pápai Tárlatnak igenis van jogosultsága, s az míg egyrészt az ízlésre nemesítőleg hat, emeli másrészt a helyi tehetségek becsvágyát.”

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Tóth Gábor Sándor: A. Tóth Sándor, Püski Kiadó 2000, Budapest

Salamon Nándor: Írások A. Tóth Sándor művészetéről, Jókai füzetek 2009, Jókai Mór Városi Könyvtár, Pápa

Salamon Nándor: Kisalföldi művészek lexikona, Kisalföld Művészetéért Alapítvány 1998, Győr

Heitler László: A KÖR – Emlékek a Pápai Képzőművészeti Szabadiskola első 50 évéből, Jókai Mór Művelődési Központ 2000, Pápa

Orlaitól Nagy Lászlóig – szerk.: Ézsiás István, Jókai Mór Városi Könyvtár, 1981.

Pápai Hírlap 1921., 1922., 1923. évi lapszámai.

A megnyitókról készült videó anyagok, fotók, tudósítások megtalálhatók a helyi médiumok, intézmények digitális felületein.

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

A PÁPAI TÁRLAT-nak nincs önálló weboldala, ám a KÖR – Pápai Képzőművészek

Csoportja rendelkezik önálló facebook-oldallal:

<https://www.facebook.com/profile.php?id=61561440873446>

TÁMOGATÓI JAVASLAT

a Pápai Tárlat

Települési Értéktárba történő felvételéhez

Miközben gondolkodtam a támogatói javaslat szövegezésén eszembe jutott egy kis epizód a '90-es évek elejéről, nem sokkal családunk Romániából történő áttelepülése után. Ismerkedve Pápa képzőművészeti életével kezembe a került egy írás Fischer Ernő festőművésztől (ő az, aki az '50-es években, a Népművelési Intézet Képzőművészeti Osztály vezetőjeként támogatta az akkor formálódó, A. Tóth Sándor által kezdeményezett Pápai Képzőművészeti Szabadiskola létrejöttét). Ebben az írásban bukkantam arra az idézetre, amit akár ars poétikaként is felfoghatnék: „A művészet se nem szolgál, se nem uralkodik, közvetít csupán. A jó pedagógusnak is – különösen, ha alkotóművész – ugyancsak közvetítő, átvivő szerepe van. De ez a közvetítő szerep önmagában nem adott sem a festő, sem a pedagógus számára. Mert valódi értéket csak az képes létrehozni, aki maga is végig járja a maga szellemi útját.”

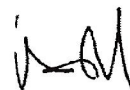
Kiállító művészként rendkívül fontosnak gondolom, hogy az alkotó „éltető közegként” rendszeres megmutatkozási lehetőséget kapjon. Lehetőséget arra, hogy művein keresztül érintkezésbe léphessen a mindenkori nézővel, hogy létre jöhessen a találkozás szerző-műbefogadó között. Talán ennél is fontosabb, hogy a művész saját lakókörnyezetébe való beágyazódását, elfogadását segítő alkalomként tekintsünk a kiállításra. Ilyen kiemelkedő eseménynek tartom a Pápai Tárlatot. A felsoroltakon túl főként a megnyitók közösségösszetartó szerepét említem, mely megmutatkozik mind az alkotótársak, mind a közönség oldaláról.

Gyakorló pedagógusként a művészeti nevelés egyik sarok követ, a művekkel való személyes találkozás erejét említhetem, amikor hatások keresztüztüében alakulhat a diákok karaktere. Az is fontos tanári feladat, hogy a tanulók ismerjék meg a helyi művészeket és alkotásaikat. Nem beszélve arról az alapvető oktatási célról, mely a kulturális intézmények látogatási szokásait alakítja ki.

Végezetül örömmel fejezem ki, hogy a patinás Képzőművész Kör tagjaként, az 1994/95-ös tanévben vezetőjeként, is részese lehettem a pápai képzőművészeti élet egyik meghatározó közösségének.

A Pápai Tárlat települési értéktárba történő felvételét támogatom.

Pápa, 2024. november 5.

Ughy Miklós

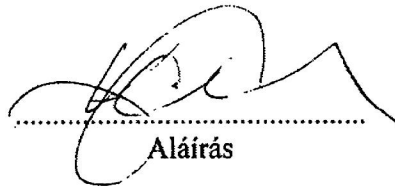
tanár, képzőművész

Adatkezelési hozzájáruló nyilatkozat

Alulírott jelen nyilatkozat aláírásával hozzájárulok a személyes adataimnak a Pápai Polgármesteri Hivatal (8500 Pápa, Fő u. 5., a továbbiakban: Adatkezelő) által történő kezeléséhez¹ a Pápai Települési Értéktár Bizottsághoz benyújtásra kerülő javaslat rögzítése, elbírálása, a javaslatokkal és a nemzeti értékekkel kapcsolatos nyilvántartás vezetése, az Adatkezelőt jogszabály alapján terhelő közzétételi, tájékoztatási és ellenőrzési kötelezettség teljesítése, valamint a velem, illetve az általam képviselt szervezettel való kapcsolattartás céljából.

Hozzájárulok továbbá, hogy az Adatkezelő az általa kezelt személyes adataimat adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése céljából továbbítsa, és azokat a jogszabály alapján arra felhatalmazott szervezetek megismerjék.

Kelt: Pápa, 2024. 11. 05.

Aláírás

¹ A magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII.1) Korm.rendelet 9. § (3) bekezdése alapján a 8. § (4) pont a) alpontja figyelembe vételével

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT
Pápa Város Települési Értéktárába
benyújtott javaslat dokumentációinak kezelésére

Alulírott ezúton fejezem ki hozzájárulásomat a benyújtott javaslatban szereplő adatok, dokumentumok és fotók nyilvános felhasználására, kezelésére.

Pápa, 2024. november 5.

Kecsis Gyula

javaslat tevő

Hozzájáruló nyilatkozat

Alulírott, Szabó Rita nyilatkozom, hogy jelen javaslatban szereplő, általam készített fotók szabadon felhasználhatóak az értéktári javaslatban, valamint Pápa Város Értéktárának honlapján (ertektar.papa.hu).

Pápa, 2024. november 5.

Szabó Rita

FOTÓDOKUMENTÁCIÓS MELLÉKLET

a Pápai Tárlat

értéktári javaslatához

Képek forrása:

- 2011-es fotók: www.papa-ma.hu internetes hírportál
- 2024-es fotók: Szabó Rita

Megnyitó, 2011. november 19. – Pápai Tárlat

Megnyitó, 2024. június 13. – Pápai Tárlat

